

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot
agdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt
félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a Lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek
„Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba kül-
dendők.

Szózat a tanítójelöltekhez.

Irta: **Diesterweg Adolf.**

(A rajnai paedagogiai lapokból fordította SPALLER JÓZSEF.)

Jelige: „Gyermekeket akarunk nevelni, úgy
jegyünk velük együtt gyermekeké.”

Szép a tanítói hivatás. Szép az több oldalról is. Könnyen lehetne a tanítói hivatás szépségéről értekezést írni. Mindazonáltal ez nekem nem tervem, de még is hivatásunk szépségének gondolatától teljesen át vagyok hatva, midőn én a derék tanító egyik főtulajdonáról elmélkedem. Minőnek kell lennie egy ily tanító bensejének? Olvassátok el az imént említett jelmondatot s kész a felelet. Időzzünk azért egy kissé e szavak értelménél, mert valóban nem könnyűség e szép igazságot eléggé találóan, erősen és hathatósan a szívbe csepegtetni.

Mi ember skövetkezőleg mindenekelőtt gyermektanítók vagyunk. Ugyanazért nekünk gyermekeké kell lennünk. Tehat újból azokká a mi voltunk? Újból vissza terjünk? Ne előre haladjunk? Ezen követelmény tartalmát és szellemét könnyen átérthetjük. Nekünk el kell sajátítanunk mindama tulajdonokat, a melyek által a még rendszerint romlatlan gyermekek a felnöttek fölött kitűnnek. Ilyenekül tekintem én.

1. a gyermekek egyszerű természetességét.

A gyermek, mint egyszerű teremtménye a természetnek, lép az élet szinpadára. Élet pályáját kevés szükségletei kezdí meg. A természet azokat kielégíti. A bölcs Alkotó ellenállhatatlan hatalmu szeretetet oltott az anyai kebelbe kisdede iránt és Ő készíté abban a táplalkozás forrását. Életének első éveiben töbet nem igényel a gyermek, nem sokkal töbet legközelebbi életveiben sem. Testi tekintetben tehát a gyermekkor lényege egyszerűség. Ugyanezt mondhatjuk lelki életéről is. Öröm sugárzik a gyermek szeméből, ha tagjait szabadon mozgathatja, erősítheti; ha futhat, szaladhat, ugrálhat, játszhat. Egy darabka rész, az Isten által alkotott szép, szabad természetből, őt teljesen kielégíti, előtte

valóságos paradicsom. A természetesen egyszerű környezetben, anélkül, hogy az őt körülvevő tárgyak, emberek folytonos váltakozása által érzékei szétforgácsoltitnának, a legjobban díszlik a gyermek. Igen, a természetes, egyszerű környezet — és a szép természetben lelke mindig vidám hangulatban marad. Környezete a virághoz legyen hasonló, mely szép és izlésteljes egyszerűsége által gyöngyököt, nem pedig színének sokfélesége és részeinek mesterkelt összetétele által.

A gyermektanító is a virágokhoz és a gyermekekhez legyen hasonló úgy testi mint lelki tekintetben, s úgy testi, mint lelki szükségleteit illetőleg. Testünk nem igényel sokféle élvezeteket s mi, letérve a természet útjáról magunk állítjuk elő azokat; élvezetük által elkényeztetünk s azáltal jobbak, szerencsésebbek, megelégedettebbek, ügyesebbek leszünk-e emberi hivatásunkra nézve?? — S mit igényel lelkünk, hogy mindig viruló egészségnek örvendhessen, hogy minden reggel újult erővel léphessen az Ur szőlőjébe az u. n. iskolába. Egy magvas gondolattal naponkint teljesen lecsillapíthatjuk szellem étvágyunkat. Egy jó könyv a maga idejében, jól átgondolva, teljesen megemésztve, hussá és vérré változtatva, az erősít, képez. A ki egyszerre sokfélehez kap, az elrontja szellemi étvágyát, épugy mint a sokféle eledel elrontja a testit. Csak nyalogatunk akkor, már pedig a nyalogatás sem a szellemi, sem pedig a testi életre nézve nem egészséges. Legyünk azért természetes emberek, tartóztassuk magunkat minden tekintetben, minden névvel nevezendő mesterkelt kívánalmaktól, hogy így a gyermekekhez hasonlókká lehessünk. Többféle tejnél és kenyéرنél nem kíván a gyermek és sokféle könyv sem épen szükséges. Egyszerű légy oh tanító! ételben, italban; egyszerű ruházatodban, járásadban és tekintetedben, egyszerű egész életedben!

A gyermek egyszerű természetességével szorokapsolatban van az ő második jellesege is, nevezetesen:

2. az ő bizalomteljes nyíltsága.

A fölkelő naphoz hasonlóan, mely az őt szemlélő szemeit nem kápráztatja, csüng a gyermek tekintete és lelke, nyíltan, a felnőtteken. Öröm és szomorúság, félelem és remény mind-mind hűen visszatükröződnek az ő arczatán. Minden ténye, melyet apja, anyja és más jó emberek körében véghez visz, bizalomról tesz tanúságot. A mit ohajt, azt követeli. A kit szeret ahoz vonzódik és a ki neki nem tetszik az előtt idegenkedését minden tetetés nélkül kimutatja. Ez a bizalmas nyíltság, minden természetes embert, mindenkit, kinek az egyszerűség — és természetességhez érzéke van, magához vonz. Épen azért maguk a vad kózákok is örömuüket lelik a gyermekekben. Szeretik őket, szívesen játszanak velük s szívesen kívánnak részt venni a gyermeki örömeiben.

Természettől fogva az ember nyílt. Ebben birja alapját a gyermeknek a felnőttekhez való vonzalma, föltétlen bizalma az emberek egyenes lelkületében, becsületességében. Mily üdvös bizadalom rejlik a gyermekek az emberek iránt nyilvánuló eme vonzódásában.

A gyermek még az életnek ártatlan, gyanakodás nélküli korszakát éli. És te tanító és nevelő kiakarod vonni a gyermeket eme szentélyből, elzárkozott bizalmatlansággal, lesbe venni üldözni szándékolod őt? Vajha a gyermeki bizalomnak eme boldogságát átértenéd és átéreznéd: vajha hozzá visszatérni hajlandóságot mutatnál. Különlén mit mondok? Kikhez beszélek én? Hozzátok kedves tanítványaim és barátaim, igen hozzátok, kik minden jó ember és gyermek iránt a boldogító bizalmat szíveitekben birjátok. Vajha azt Isten szíveitekben örökre megőrizné. A nyílt szívű ember sohasem lehet cselszövő, ravasz, fortélyos és rossz. A rossz ember tudja, hogy szívének titkait el kell rejténie. A jó ember nyílt, a hol csak nyíltnak szabad lennie. És mindenütt nyílt, a hol csak rossz emberek őt törbe ejteni nem iparkodnak. Ily eset azonban az iskolában nem fordulhat elő. A tanító tiszta, derült kedélye nem marad hatás nélkül a gyermekekre. Bizalma örvendezteteti, élteti a megbizottakat. S lenne bár a gyermekek között egy romlott, elzárkozott szívű, (helytelen nevelés által elrontott) bizalma újból visszatér. Jobb százszor csalódnai, mint egyszer egy jó gyermek irányában bizalmatlansággal viseltetni. Azért drága barátaim, legyünk a bizalomteljes nyíltság tekintetében is a gyermekekhez hasonlóak.

A gyermek természetes, bizalmas nyíltságának alapja azonban az ő harmadik tulajdonságában rejlik, mely lelkét ékesíti, nevezetesen:

3. szívének ártatlanságában.

A gyermek tiszta, ártatlan lelkében még nyomát sem fedezhetjük föl a haragnak vagy irigységnek, ha tőle valamit kérnek szívesen ad, gyermektársainak örömet ohajt szerezni; ha valaki az ő örömeiben részt vesz, úgy ketős örömet érez. Szavai nem jelentenek mást, mint azt, a mit érez. A szavaknak titkos, elrejtett értelmét nem ismeri. Nem beszél kétértelműleg, nem elrejtetten. Ehhez csak a bűnösök értenek. A ki egyenes, a kinek szívében nincsen fondorkodás, az egyenesen kimondja azt amit érez és csak mindig merő igazságot beszél. Hasonképe az egyenes, minden részében görbeség nélküli vonalzóknak; teljes ellentéte a görbének a cselszövő, fondorkodók e tökéletes hasonmásának. A gyermek mit sem tud

a tekervényességről és cselszövéstől, melylyel a felnőttek egymás romlására törekednek. Érzelme és gondolkodás-módja tiszta és világos. Szív ártatlanság, gyermeki ártatlanság, hogyan tudhatnának tégedet eléggé méltóan föl-magasztalni?

Az ifjuság legszebb éke a szüzsies magaviselet, örangyala, mely a rossz cselekedettől visszatartja a tiszta gondolkodás mód, igen a szívnek ártatlansága.

A szív ártatlansága az, mely a gyermek és ifju részére az ismerősök vonzalmát és szeretetét biztosítja. Csak a szív ártatlansága hat nevelőleg azokra, kiket a tanítónak nevelnie kell. Ha birja a tanító szívében az ártatlanságot, úgy működését mindig Isten áldása fogja kísérni.

Az egyszerű természetesség, a bizalomteljes nyíltság és a szív ártatlansága fölé helyezük végre még:

4. a gyermek határtalan tanulás és tudvágyát.

A gyermeki lélek hasonlít egy még beiratlan táblához. Mindkettő az emberi művészet még vagy igen keveset vagy pedig épen semmit sem tett. Erre írni, azt képezni kell. Igen a gyermek képzést ohajt. Szeret halani, látni, beszélni, tanulni; erőit gyakorolni kívánja. Tud — és tanulásvágya ellenállhatatlan erővel ragadják őt a kuratásra. Hány tanító van, a ki növendékeinek tanulás iránti kedvetlenségéről, aluszékonyságáról panaszkodik. S miben rejlik ennek az oka? A természetes tudvágy hiányában és a tanító helytelen methodusában. Ezt kell nektek, kedves tanítványaim fontolóra venni.

Ti jól tudjátok azt, hogy a gyermek tanulni akar. Mert különben mi célból oltotta volna Isten a gyermek lélekbe az észretevő-, szemlélő-, képzelő-, főfogó- és itélőtehetségeket. Ha az ember ama tehetségeket műveletlenül hagyná, úgy ő volna az egyedüli teremtmény a világon, a mely önönmagának ellenmondana. Ily gondolat merőben nyílt esztelenséget jelentene. És mi által lehetne az embert képezni (a szó legközönségesebb értelmében), ha nem a tanulás által. Ész és tapasztalat minden kétséget kizárólag igazolják ama állításunkat, hogy a gyermek, ki életének kezdetén még semmi, minden lehet; mindegyik gyermek minden, a mi csak lehet, és a mi lenni akar. Tagadhatatlan, hogy némelykor a gyermektől olyan dolgokat követelünk, melyek őt elkedvetleníti. 3—4 óra hosszat az iskolapadon mozdulatlanul ülni, vagy erejét és életkedvét a szövészék mellett fölemésztetni természetes, hogy nem akarja a gyermek és ne is akarja, ezt követelik a gyermeki lélek szent törvényei. A mi azonban az ő erejének, az ő természetének megfelel, azt szívesen akarja, azt a gyermekek minden időben és minden égalj alatt akarták. A természetes gyermeknek: miért? mire? mint? kérdezősködései egymást érik, azoknak nincsen vége-hossza az előtte még ismeretlen tárgyakról és tüneményekről. Szóval tanulás- és tudvágy a végnélküli.

S vajjon e tekintetben nem kell-e a tanítónak a gyermekekhez hasonlítania? Igenis sokat tud a tanító, tudja azt, hogy mit kell tanítania, nem gyermek többé; hivatását teljesen fölfogja, tehát további önképzéséről, tökéletesedéséről nem kell gondoskodnia? Nem hiszem K. tanítványaim, hogy ebben a hitben ringatnátok magotokat. Ismerlek titeket, ép úgy, mint ti engemet. A mit magam is naponkint ismételné szoktam, azt most előtte-

tek is ismétlem. A tanító csakis addig tanít a czélnak megfelelően, míg ön maga is tanul. Az iskola ne csak a tanulók iskolája, hanem igenis maguké a tanítóké is. Az ember csakis addig képezhet másokat, míg saját önképzésén sem szűn meg munkálni, rögtön megszűnt a gyermeki lélekre nézve fejlesztőleg, nevelőleg hatni, mihelyt önmagát fejleszteni, képezni megszűnt.

A föld az ember iskolája. Ott „tulnan“ ama iskolában viselt dolgainkról, magaviseletünkről pártatlan bizonyítvány fog kiállítani. Vajha a vizsgálat eme óráiban a Mindenható előtt megállhatnók helyeinket. Földi életem utain az ő szemei vezérelnek. Az ő jelenlétét elismerem mindenkor és mindenütt, kiváltképpen pedig az iskolában a szülőskertemben legyen mindenkor velem.

Lehet, hogy sokat tudok egy újszülöttel szemben. Amde vajmi kevés az ahhoz képest, a mit az emberek tudtak és tudnak, a mit az egyes népek iráskincsei magukban foglalnak; ahhoz képest, a mi elsajátítható, a mi minden halandóban elrejtve van. Egy szellemdus író így nyilatkozik. Mennél több műveltség, annál kevesebb dőllyf s megfordítva: mennél röbb dőllyf, annál kevesebb műveltség, mert minél többet tanulunk, annál világosabbá lesz előtűnk tudatlanságunk.

Engedjétek, — kedves ifjak — hogy egyszerű, természetes emberek maradhassunk; engedjétek, hogy gyermekeinknek bizalomteljes nyíltságával találkozassunk. Engedjétek, hogy a gyermeki szív ártatlanságának drága kincse után táradhatatlanul törekedhessünk. Hogy az önképzésben sohase lankadjunk, hogy napról-napra nagyobb tökéletesedésre jussunk.

Akkor hasonlók leszünk a gyermekekhez. Akkor képesek leszünk a gyermekeket nevelni, képezni és tanítani. Akkor magunk is gyermekek vagyunk a szó legmélyebb értelmében. Ugy valódi emberképzők vagyunk, és gyermekeinknek szülői méltán mondhatják azoknak: „Legyetek olyanok, mint tanítóitok!“ Mint Krisztus mondá az embereknek: „Legyetek olyanok, mint a gyermekek!“ Ismétlem: „Ha gyermekeket akarunk nevelni, ugy gyermekeké kell lennünk.“

A főtisztelendő lelkészkedő papság figyelmébe.

A „Közművelődés“ idei 29-ik számában az erdélyi közművelődési egyesület igazgató választmánya felhívja a magyar társadalmat az erdélyi szövet-ipar felkarolására és támogatására. Igen szép, minek valóban ugy is kellene lennie!

E soroknak czélja a főtisztelendő lelkészkedő papság figyelmét szintén egy honi, derék viasz-gyertya mártó czegre irányítani.

Sok helyen szomoruan tapasztaljuk, hogy az isteni tisztelőknél a szabályszerűleg előirt viaszgyertyák helyett közönséges fagygyan (stearin) gyertyák használatnak; vagy némely esetekben lelkiismeretlen kereskedőktől viaszgyertya helyett ugynevezett ceresin-gyertyák, melyeknek legnagyobb része parafin, csekély mennyiségű viaszszal keverve. E szabály ellenességnek okául rendszeren a szegénységet hozzák elő: nincs annyi pénzünk, hogy drága viasz-gyertyát vehessünk; vagy azon helyi szokást,

melynélfogva, némely helyeken maguk a hívek látják el templomaikat gyertyával. A szegénység részben ugyan kiment a viaszgyertya használat kötelezettsége alól. de nem mindenkorra; mert más gyertya használata a szegény templomokban is csakis fölösleges világításul és díszül engedhető meg, egyebekben a rubrikák megtartandók. De ha az árkülönbözetet is tekintjük a fagygyan és viaszgyertyák között nem oly nagy az, melyért szabad volna a viaszgyertyák oly magasztos mystikus jelentőségét feláldozni. Ott pedig, hol a hívek ajándékoznak gyertyákat az oltárra, ugy lehetne a fagygyan minőségüket tollálni, hogy vagy a kereskedők szólíttassanak fel viaszgyertya tartásra, vagy a templom pénztár tartson bizonyos mennyiségű készletet, melyből aztán a hívek jutányos áron szerezhetnék meg a templomnak ajándékozendó gyertyájukat. Okkal-móddal a drágább viaszgyertyák vásárlására is a hívek rászoktathatók. Experto crede!

De az a kérdés: hol kaphatni jó és olcsó tiszta viasz-gyertyákat? Ludwig N. János mézstütemény és viaszgyertya készítő czégénél Budapesten (VII. ker. Rombach utca 10. sz.) Nehány év óta ezen zégtől rendelem gyertya és tömjén szükségleteimet, s egész tiszta lelkiismerettel állíthatom, miszerint mindenkor a legjobb minőségű gyertyákat és legfinomabb tömjént kaptam, még pedig 10 kiló megrendelésen felül portomentesen.

Hogy több évi tapasztalatom után mégis csak most ajánlom őt a nyilvánosság terén, erre két ok kényszerít.

Legelőször is eme közmondás öntapasztalása: olcsó husnak hig a leve. Ugyanis jelen év első felére bizonyos kereskedés által hirdettet templom viasz ceresin-gyertyákból hozattam, mivel olcsóbbaknak tüntek fel, mint a mennyiért eddig kaptam a viaszgyertyákat. De meg is jártam velök. A rétegek csakugy hámlottak le róluk, folytak és nagyon törékenyek, míg ellenben a valódi viaszgyertyáknál ez nem tapasztaltam.

Második ok: ezen alkalmából felmerült igen kedves körülmény, mely nevezett czég tulajdonosának nemes, hazafias gondolkodásáról és érzelmeiről igen szép tanúságot tesz. Ugyanis megrendeléssel visszatérve hozzá, eltántorodásom okát is közöltem vele, mire a szédelgés kellő ostromlása után székellyföldi utazásáról oly szép levelet írt nekem, miszerint hasznos szolgálatot vélek tenni az által, ha levelének részét e becses lapok hasábjain közzé teszem, részint azért, hogy felismerjék benne a becses olvasók a magyar ipar iránti áldozatkész tevékenységet, részint pedig, hogy Erdély iránti rokonszenves érzelmeit látva, mi is őt megbecsülni és támogatni siessünk. De szóljanak minderről becses levelének ide vonatkozó sorai:

„Amint hétfőn (jul. 12-én) reggel azon szép és regényes Erdélyhon és Székelyföldről hazaérkeztem, kedves nóm azonnal átadá t. urnak levelét, melyből örömmel olvasám, hogy a jóság és igazság örökké fen fog állani. míg ellenkezőleg a swindlereinak hazánkban bukni kell, csak így állhat fenn a magyar ipar.

Együttal erdélyhoni utazásomat csak rövideden közlöm, melyet mi számosan a budapesti ipar-egyesületnek iparosai Ráth Károly elnökünk vezetése alatt a marosvásárhelyi iparosoktól vett meghívás folytán tettünk.

E hó 7-én indultunk el este 6 óraker a magyar állami vaspályán 54 iparos Uj-Szásznak, Szolnok, Nagy-Váradon át Kolozsvárra. Itt nagyszerű volt a fogadtatásunk a polgármester, iparosok és nagyszámu közönség részéről. Megtekintettük Kolozsvár városát és környékét. Délben az Erzsébet szállóban társas ebéd volt, melynél a toaszt sem hiányzott. A jó kedv és erdélyi bór mellett én is 3 toasztot mondottam, mely nagy tetszéssel fogadtatott. Délután a kolozsvári ifjak mulatságot rendeztek a városkertben, de a melyben fáradságunk miatt részt nem vehettünk, azonban indítványomra az ijjusági egylet javára 25 frotot ajánlottunk fel, Adakoztak e célra: Elnökünk Ráth Károly 1 frot. Alelnök Walzer Jakab 1 frot. Ludwig N. János 1 frot. Haraszt János 1 frot. Némethy Ignác 1 frot. Eöri János 1 frot. Reiszner Ignác 1 frot. Phán Henrich 1 frot. Phán János 1 frot. Kucsera György 1 frot. Kammermayer János 1 frot. Bográn 50 kr. Schmidt 50 kr. Lip Henrich 1 frot. Korompai Agost 1 frot. Csupor Mihály 1 frot. Bergman N. 1 frot. Böhm József 1 frot. Feivel Lipót 1 frot. Radványi István 1 frot. Ledeczí S. 1 frot. Cziriák Gyula 3 frot. Löffelman J. 1 frot. Zimmermann Gy. 1 frot. Este a nvári szinkörben a budapesti iparosok tiszteletére díszelőadás volt „Mátyás király lesz“ cím alatt, mely valóban művészileg sikerült. Kolozsváron egy nap és egy éjjel voltunk, onnan a szép székelyvidék Maros-Vásárhelyre indultunk. Itt is nagyszerű volt fogadtatásunk, és a vendégszeretet, mely különösen rám nézve felejthetlen lesz. Megnéztük az ipar-muzeumot, melynek én is 73 drb tárgyat ajándékoztam, melyért nagyságos Kovács Ferencz apát ur mondott köszönetet. Nevezett apát ur már a vaspályánál fogadott bennünket, kinek szintén vendégei is voltunk. Kovács Ferencz apát ur a derék jó székely megígérte, hogy a maros vásárhelyi templomokat én fogom ezentul viaszgyertyákkal ellátni, miért én mély és hálás köszönetemet fejeztem ki. A muzeumból a ligetbe mentünk, este vacsorára a vendéglőbe, hol a muzeum van. Itt több toasztok mondattak. Először a polgármester ur, 2 or Kovács Ferencz apát ur, 3-or szerénységem, 4-er Ráth Károly, 5-ör Sándor Kálmán kir. táblai fogalmazó és végül az igen derék szerkesztő ur Maros-Vásárhelyről egy hosszú, de igazán hosszú verses toasztot mondott.

10-én reggel elutaztunk a vendégszerető városból, hol hazánknak legszebb fekete, gyémánszemű hölgyei laknak, a szép székelyföldi honleányok. Innen Kocsárdon át Tövisre értünk, hol én Korompai Agoston, Köbler és Harasztí barátaimmal többi társainktól elváltunk, kik Brassóba és Predealba mentek, mi pedig Piskire, hol ebédeltünk és innen azon felejthetlen szép utaf tettük meg Petrosenybe, hol este 7 óraker az indulóháznál Hajnovszky Emil vezérigazgató ur által, nemkülönben Tallacsek Ferencz bányafőnök, Tutzer Antal és Novák Ignác bánya-tisztviselő uraktól fogadtattunk. Reggel az említett urakkal külön vonaton Lónya-bányára mentünk, hol a köszönet a szabadban dolgozzák ki. Megnéztük a Deák Ferencz-féle szénbányát is. Ebéd után kocsin Zurvokra rándultunk ki, itt körülbelül mintegy 12 kilométert gyalogoltunk a magas hegyek között, melyek alján a Zsily vize folyik egészen a Román határig, én is átkísértem 5 perczig. Visszatérve újból a magyar földre,

hálát adtam a jó Istennek, hogy megengedte ezen szép vidéket láthatnom. Ennek emlékül azon ígéretet tettem, hogy a most épülő szép rom. kath. templom részére, annak felszentelése alkalmával, mely 1887. őszén fog megtörténni a legelső oltári gyertyákat egy paschalist és a colonia temetkezési egyletének hat darab viasz-fáklyát fogok ajándékozni.

12-én reggel Petrosenyből bucsut vettünk és Csetatye-Bole barlangban vártuk be a vonatot, melylyel 2 óraker Piskire értünk. Innen Aradon át 13-án este 7 óraker megérkeztem kedves családom körébe.

Ime e levél, mely irójának vallásos és hazafias érzelmeiről oly szép tanubizonytságot tesz. Mindezek mellett még felemlithetném a czég tulajdonosának azon kegyeletes tényeit, melynélfogva megrendelések alkalmával nemcsak gvuitogató tekeres gyertyákat többnyire ingyen mellékel, hanem még sokszor gyertyákat is ajándékoz a szegényebb templomok oltáira; felemlithetném azt is, hogy ő egy igen jótékony egyletnek, a budapesti „Szent Erzsébet betegsegélyző és temetkezési egylet“-nek tiszteletbeli elnöke: de mindezeket mellőzöm, ajánlására csak az apostol eme szavait idézem: omnia probate, quod melius tenete.

S n e f f J ó z s e f,
rom. kath. lelkész.

T Á R C Z A.

A FÖLD.

Mi szép a föld, mi bájoló!
Arany nap hinti sugarit,
A fény, az árny, az éj, a nap
Rajt oly kellemmel változik.

Világos zöld köpenyt visel
Kétszázezer nemű fa rajt,
A mely örök erdő gyanánt
Lehulló lombra-lombot hajt.

Háromszor százezer virág-
Faj képez itt szép szőnyeget,
Illattól részegült zephir
Felettük játszva lépeget.

A szép madár szebb dalra kél,
A méhecskék zsong-bonganak,
Minden, de minden állatok
A mi segélyünkért vannak.

S ezen vidám felszin alatt,
Kincsrejtő titkos mély honol,
Évmilliók kincse jön elő
Merithetlen bányáiból.

Ezüst, arany, vas, réz, ólom,
A márvány, s jura-képzetek,
Miként egy titkos kéz szövet,
A föld szívében rejlenek.

A föld körül szerelmesen
Karolva át tenger terül

Apály, dagály hullámival
Locsolja játszva őt körül.

S hogy semmi báj, hogy semmi szép
Hijával ne legyen a föld,
Élet honol rajt mindenütt
A mely zajjal mindent betölt.

Mi szép a föld, s az embernek
Mégsem ez az örök hona,
Csak földi sátra, hol magát
Munkáitól kinyugodja.

Fölékesítve, mint templom,
Az Isten képe mindenütt,
Művész kezekkel vésve rajt
E kép, a hol csak szemléljük.

A mérhetetlen Óceánt
Az éj tündöklő szép egit,
A felmagasló bérceket
Nézd, mind e képet lep'ezik.

S e kép okozta, hogy mindig
A költő, szent, s győzvéd lelkek
A szél, magány, s a habmoraj
Szavában titkos bájt letek.

A „v i s s z h a n g“, mit Szokrát imád,
S mi a „szférák“ zenéje más
— Miként e képnék „v i s s z h a n g j a“,
Melyet hallott Pythagoras?

A „szó“, melyről szent Pál beszél,
Mely minden lényben hangozik?
Virgilnek „k ö n n y e“, mely minden
Tárgyon átrezgi csillámit?

Természet és kebel-közös
Baráti hurt rezegtetnek,
Ó, nagy csodája minden itt
Az isteni művészetnek.

Leáldozó nap, s reggbibor,
Hervadt virág, s vidám tavasz,
Lelkünknek zengő hurival
Milyen rokon összhangot adsz?

Honnan, honnan e bus összhang?
— Onnan felülről származott,
Mely titkos kéjjel zengi, hogy
E föld nem lesz örök lakod.

Mi szép e föld, mi bájoló!
S mégis csak mulók halmaza,
S hová e földi lét viszen
Mily szép lehet a más haza!

Ó ember mindez birtokod:
A föld, az ég, a menny-hona,
Hiszen beoltott vágyaid
Örök szárnyán mehetsz oda!

Borulj le hát a föld felett,
Mely jelképezi testedet,
— A bőr, a szív, h sz föld az is —
S imádd teremtő Istened!

K i s s J á n o s.

A Miatyánk.

Örökös oszlopra emeled
Szenséges templomod' oltárát
Buzgó hitem Nagy Felség! Téged'
Mindenből lelki szemekkel lát.
A hajnalnak első rózsája.
S éjfél, csillagok karikája
Tégedet mutatunk mindenekben:
„Mi atyánk ki vagy a mennyekben!“

Mindenre szerelemmel nézel
A mit nagy hatalmad teremtett,
S lehelleted földet az éggel
Egy harmoniában egyeztet.
Mennyekben egy oly Hiv felér,
Ki tégedet Uram ismér,
S Szent tüzze! éneklí neked
Szenteltessék a te neved!“

Imádott szerelem forrása,
Kit senki soha ki nem merhet,
Dicsőségednek nincsen mása
Nincs oly a mi téged felérhet,
Hol a kereszt pálmájával
Hol mennyei koronával
Uralkodik szent jószágod
„Jöjjön el a te ország id!“

Szálljatok fényből angyalok le
Mennyei virágok magvával,
Hogy a jámbornak hív kebele
Egygyezzék az Urnak szavával
Mind hasznunkra osztogatod
Nekünk a jót s keserüt is,
„Legyen meg a te akaratod
Miképp a menyben a földön is!“

Fesd arany színre a kalászt,
S napod gyümölcsünk pirosítsa,
Hálójában áld a halászt.
S az ért gerezd szívünk vidítsa.
Szorgalomra nevelje kedvünket
A sok szép gyűjtemények halma,
Halljad Atyánk! földi kérésünket
„Mi kenyerünket ad nekünk ma!“

Te Nagy! ki mind tisztult lelkekkel
Körülvéve nézel le reánk,
O tekints irgalmas szemekkel
Számptalan gyengénkre jó Atyánk!
Felemelve kezeinket
Hozzád buzgón kiáltunk:
„Bocsásd meg mi vétkeinket
Miképp mi megbocsátunk!“

Urunk, Atyánk, Reménységünk!
Hajolj hozzánk ide le,
Téged óhajt, s remél szívünk
Te vagy lelkünk reggele!
Bizván a te szerelmedben
Gyengességünk kérve szól:

„Ne vigy minket kísértetbe
Szabadíts a gonosztól!“

Hogy legyen miénk a jutalom,
Mely az igaz hívők-é;
Mert tiéd az ország, hatalom
S dicsőség mind örökké

Amen.

Dávid 22-dik Zsoltára.

Pásztorom a jó, nagy Isten,
Nem lések szűkölködő,
Szírparkokhoz a virányok
Pamlagára fektet ő.

Imálandó szent nevéért
Földeríté lelkemet,
Az igazság és az üdvnek
Boldog ösvényén vezet.

Járjak bár a zord halálnak
Arnyas völgye éjjelén,
Mért remegjek? velem Isten,
Velem a vigasz, remény.

Megvendégelsz, telve áll a
Serleg ellenim között,
És fejemre az olajnak
Illatárját öntözöd.

Igy valóban a kegyesség
Kísér át ez életen,
Csarnokodban lesz lakásom
Mindörökkön Istenem!

Dávid 24-ik Zsoltára.

Istenem! Uram! tehozzád
Emelem fel lelkemet,
Benned bízom, s eltörölted
Minden ellenségemet.

Nem pirul meg, a ki téged'
Mint Atyját imádvá vár,
Csak a bűn' fián van átok
A ki tőled messze jár.

Oktass engem utaidra,
Mert segédem csak te vagy,
Lelkem téged vár epedve,
Hogyha kél vagy huny a nap.

Emlékezz örök kegyedről
És feledd el vétkeket,
Mely létem virágkorában
Szennyezé be lelkemet.

Jó az Isten üdvre inti
A bűnbánó tévedőt:
Szent törvényében vezérli
Az aláztos hívőt.

Az ártatlan kéz s igazság
Mellettem fegyvert emelt.
Nézz le kinom tengerére
Menst meg Isten Izraelt!

S i r v e r s :

super eo :

Per quod quis peccat.

Itt fekszik egy előbb halni
Mint hallgatni tudó nő,
Kinek nyelve borzasztóbb volt,
Mint a menydörgő menykő.

Tüzes menykő, zápor eső,
Hóförgeteg hullhatott,
Hordta vitte a szájában
A rágalom falatot,

Melyet ha úgy elnyűtt volna,
Mint a suszter-topánkát
Harmincz tuczat nem lett volna
Neki elég éven át.

Kemény télen malom helyett
Az ily nő nem henyélné,
Nyelv orsója, nyelv kereke
Egyre terefelérne.

Bosszujára mégis ezen
Tagját érte a guta,
A hallgatás csendtermébe
Végtére csak eljuta.

Végszózata e helyett, hogy
„Ajánlom a lelkemet“
Igy hangzott el utójára:
Jaj! nem bírom nyelvemet! . . .

(Folyt. köv.)

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Nyilvános hála.** Malomfalva, 1886. jul. 29-én. Főtisztelendő szerkesztő ur! Főtisztelendőséged „Köz-művelődés“ című becses lapja alig szünt meg viszhangját adni azon örömhullámvásznak, mely kegyes főpásztorunk áldásos körutjával a szíveken átrezgett; már is e körut oly élénk emlékezetének színezéséül újabb és újabb nagyszerű tények emelkednek ki, új hála- és örömnylatkozatokat követelve ő nmlsága kegyes bőkezűségéért. Engedje, hogy becses lapjában helyet foglalhasson e bőkezűség egyik tényes emléke, mely általam szerény szavakban lesz ugyan beszöve, de sokak keblében oly szépen van megörökítve.

Üdv. Malomfalva szegény községében a templom már több idő óta, elveszítve az idők rohanó támadásai alatt a kath. létét jelző legszebb vonást, a keresztet, szomorúan hirdeté a hível: szegénységét s leverőleg hatott a lelkekre, melyeket a kereszt a megváltás jele bárhol, de legkivált a templom tornyán lelkesítve szokott vigasztalni.

Ily hatást kelthetett a kegyes főpásztor legérzékenyebb szívében is, ki áldásos körutja alkalmából 110 frt kegyes adományozásával sietett e kath. templom díszújáteremtésére. És most a szentléleki alesperes ft. Péterffy József ur buzgólkodása mellett fent áll a kereszt s a rajta megtört napsugarak szépen hirdetik ugy exlcíája ragyogó dicséretét, mint a hivek keblében áradó szere-

ret melegét. E köszönetteljes szeretetnek akarnék én kifejezést adni, midőn nyilvánosságra hozom a felállításnál a keblekből előtörő azon buzgó óhajást, hogy az Isten a kegyes főpásztornak mindenkire, de legkivált a szegényekre áldást sugárzó életét gazdagítsa még számtalan évvel s jutalmazza viruló egészséggel. Fogadja kegyelmes urunk nagyszerű bőkezűségeért malomfalvi híveinek legmélyebb hálás köszönetét. Isten éltesse soká! X—Y.

— **Vidéki levél.** Háromszékmegyéből. Templomi ünnep volt Martonosban szent Anna napján. 600 keresztény lélek lakja a kised hegytői fiók-hitközséget, melyről a nyilvános világ mitsem hall. Romladozó temploma minden pillanatban alázuhanással fenyegeti a kebelébe csoportosuló erős hitű katolikusokat. Jól tudta ezt a hegyalji lakosság s mégis az ünnepélyes órában benső áhitatos buzgósággal seregett az Isten házába szent halát rebegni és új kegyelmekért esdeni.

Mint a fa hús árnyékában megenyhül a roskadó test gyötrelme, úgy az Isten áldozatánál is vigaszt keresett és talált a nyári munkában kimerült lélek és test.

Mily mély áhitattal borult a nyomorral küzdő nép Isten örök trónjához, hogy kegyelmének dus áradásában ő is részt vegyen!

Második anyja van most a leány hitközségnek s ha a hely, hová imádkozni jár, oly ép volna és ékes, mint szívének temploma, akkor sokkal ragyogóbb hitélet virágzanék kebelében, mely így szinte félve közelít a roskadó templomhoz.

Eltelkintve a bármely perczben bekövetkezhető katasztrófától, a hitbuzgóság ébresztése is új épületet szükségel.

Es erre vonatkozólag biztos remény is táplálja nevezett hitközség minden jóra kész szívét, mert magas ígéretét bírja Erdély kegyes és áldozatkészségében kifogyhatatlan, bőkezű főpásztornak, kinek drága életeért buzgón imázni a jó hívek soha meg nem szűnnek.

Studiosus.

IRODALOM.

— Megjelent: „**A külföld szónokai.**“ Egyházi-nyomtatás havi folyóirat. I. évfolyam. 1886. Harmadik kötet. VIII. füzet. Szerkesztő és kiadó: Ribényi Antal, Kispesztén, templomtér. Tartalma: 11 egyházi beszéd.

— „**A legszentebb rózsafüzér királynéja.**“ Havi folyóirat a Máriatisztelel, különösen pedig a rózsafüzér főtisztviselői, az előrózsafüzér-gyűlés és örökös rózsafüzér terjesztésére és ápolására. 1886. VIII. augusztusi füzet. Szerkesztő P. Angelicus. Mária-Stern, Bosznia. Ara 1 frt 50 kr. vagy 8 intentio elvállalása.

— „**Jézus sz. Szívének Hírnöke.**“ Havi folyóirat az imaapostolságnak és Jézus sz. Szíve tisztelésének terjesztésére és ápolására. 1886. VIII. augusztusi füzet. Szerkesztő: Tóth Mike j. t. tagja Kalocsán. Ara 1 frt 50 kr.

— „**Szűz Mária virágos Kertje.**“ Havi folyóirat a b. Szűz tisztelésének ápolására. 1886. VIII. augusztusi füzet. Szerkesztő: Tóth Mike j. t. tagja Kalocsán. Ara 1 frt. A „Hírnök“ megrendelőinek 80 kr. — Meleg ajárljuk.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Nyilvános hála.** Türkös, 1886. aug. 2. Püspök ur ő Excellentiája kegyes volt legközelebb, helyi lelkész urat és alattírtat ötven o. é. forint rendkívüli segélyvel megörvendeztetni. Ezen intézkedés a gondos Főpásztornak, mint jó atyának gyermekei iránti odaadó szeretetének eclatáns bizonyítéka. Midőn ezt nyilvánosságra hozom elmulaszthatlan kötelemünknek tartjuk forró hálánkat kifejezni, azon óhajunknak adván kifejezést, hogy az egek Ura mennyei tárházából ezerszeresen pótolja ki Püspök ur ő Nagyméltóságának ezen irántunk tanusított jótéteményét, s tartsa meg Excellentiáját, mint a szenvedők őrangyalát, a szegények legkegyesebb jótéteményét s a nemes szívűség példányképét az egyház és az emberiség javára boldogságban és viruló egészségben az emberi élet legvégső határáig. Gál Mihály, kántor-tanító.

— **Bayreuthból** jelzik aug. 1-ről, hogy Liszt Ferenc hazánk hírneves zeneszerzője tegnap éjjel negyed 12 órakor meghalt. Gyászol a művészek világa és első sorban e hon Helyesen mondták róla, azért halt meg, hogy halhatatlan legyen. Béke poraira!

— **Gyászrovat.** Legbensőbb részvétellel közöljük: Cserni Josefa Gizella Amália halálát, ki folyó hó 5-én reggeli 8 órakor, hagymázban élte 13-ik évében megszünt élni. A családi tűzhely öröme porhüvelyéből kiszállva, megdicsőülve az igazak honába költözött, elvive a szülők vidámságát és a legszebb remények gazdag bimbóját, de emléke örökké élni fog övéi szerető szívében, kik a váratlan csapás sulya alatt roskadozva egvedül a hitben keresnek vigasztalást. A korán elhunyt kedves halottnak földi maradványai f. hó 6-án d. u. 5 órakor fognak a róm. kath. temetőben örök nyugalomra elhelyeztetni, lelkeért pedig az engesztelő szent mise áldozat f. hó 7-én d. e. 8 órakor tartatik meg a székes-egyházban. Gyulafehérvárt, 1886. augusztus hó 6-án. Az örök világosság fényeskedjék néki!

— **Belgium. A kath. klerus és a szocializmus.** A belga kath. klerus elhatározta, hogy a munkáskérdéssel behatóan fog foglalkozni s Belgium püspökei utasították a lelkészeket, hogy a munkások helyzetéről jelentést tegyenek s javaslatot terjesszenek elő az orvoslás módja iránt. A lelkészi gyűlések, melyek legközelebb tartatnak, a következő három kérdést fogják tárgyalni: 1. Minő okok idézték elő a szociális kérdést? 2. Miképen orvosolhatók a keletkezett bajok? 3. Minő szerepet vigyen a papság azon mozgalomban, mely a társadalom megmentése céljából megindult? Belgium összes templomaiban a püspökök imákat rendeltek el a szociális zavarok megszüntetésére céljából.

Szerkesztői üzenet.

— **B. G. urnak** Bolya. Anélkül, hogy a beküldött költeménynek tüzetes bírálásába bocsátkoznánk, sietünk azon óhajunknak kifejezést adni, hogy kedvesség inkább csak érdekes tudósításokkal látogasson meg, és pedig minél gyakrabban, bennünket.

— **Oltóvínnek.** A beküldött reflexiók bármennyire is bírják teljes méltánylásunkat, mindazonáltal igen sok okunk van rá, hogy azokat közzé ne tegyük. Félremagyaráznák sokan és nagy kár volna.

Havankint

30 egész 80 frtot szerezhethet magának

mindenki

tőke és minden veszélyeztetés nélkül
a Magyarországon törvényesen engedélyezett
állampapírok és jutalék-kölcsön-sorsjegyek megvásárlása által.

Ajállatok a jelen foglalkozás jelzésével

LUSTIG MIKSA banküzletéhez küldendők.

Budapest, Lipótváros, templomutca 6. sz.

Szives tudomásul!

Van szerencsénk kegyes partfogóinkkal tudatni, hogy Isten segélyével Bécsben Kärtnerstrasse 15. sz. alatt hason műintézetet nyitotunk. **A budapesti intézet minden tekintetben megmarad a régi alapon.** Megrendeléseket akár Budapesten, akár Bécsben szokott pontossággal fogunk eszközölni, miért is igen tisztelt ügybaratainkat tiszteletteljesen kérjük, miszerint eddigi kegyes jóindulatukkal és partfogásukkal bennünket továbbra is megtisztelni kegyeskedjenek.

Műintézetünknek illetén kiterjesztésével úgy hisszük ügyteleinkek is pontos szolgálatot tehetünk, mivel most már minden szükségelhető egyházi tárgy vagy műdarabbal el lévén látva, a legfokozottabb kívánalmaknak is mindenben a leggyorsabban szokott pontosságunkkal eleget tehetünk.

Mihez tartás végett bátrak vagyunk a következőket becses figyelemükbe ajánlani:

Bécsbe érkező magyarul írt levelekre magyarul fogunk válaszolni. Kérdéseket, tudakozódásokat vagy felvilágosításokat — amint eddig is történt — a legnagyobb készséggel adjuk meg ezentúl úgy Budapestről, valamint Bécsből is.

Magyarországi t. vevőinket Bécsben való tartózkodásuk alkalmával pedig kérjük, miszerint bennünket becses látogatásukkal megtisztelni kegyeskedjenek. Kötöny tisztelettel

Szűts és Társa

egyházi szerek műintézete és kath. könyvkereskedése

Bpest, ferenciek bazára 16 Bécs, Kärtnerstrasse 15.

Cristóf Ferencz-
féle

Szobapadozat- fénymáz lak szagatlan és gyorsan szárad.

Praktikus sajátosságánál fogva és egyszerű kezelésmódja miatt igen alkalmas a szobapadozatok befestésére és lakirozására. — Mindenki maga kezelheti. —

A lakirozott szoba **két óra mulva** már használható. Különbféle színekben (fehér-festék) és szintelen is kapható (csak fényességet adva).

Próbák- és használati-utasiást kaphatni a raktarakban.

Vidéki raktara: Gyulafehérvárt. Idősb Misselbacher J. B.-nél

Horgany vonal.

**Az osztrák magyar kir. kormány nyal
egyetértőleg**

A legbiztosabb, legjobb és legolcsóbb ut

FIUMÉBÓL NEW-YORKRA

Gőzhajó **“OLYMPIA”** 2051 tonna

Elutazás Fiuméből
augustus 17-én.

Közvetlen utazójegyek és közvetlen podgyász felvétele és tengeri szállítólevelek **Budapestről és Magyarországon** más főállomásaitól **Északameri-
ka** bármelyik főhelységéhez.

Ezen társulat az egyedüli, melynek joga van **Magyarország főállomásairól** közvetlenül utijegyeket **Amerikába** való utazásra elárúsítani.

Szállítások a **földközi-tengeren** közbe eső kikötők számára elfogadtatnak.

Bővebb utasítást nyerni:

Adria-Compagnie által, valamint

BUDAPESZTEN és FIUMÉBAN

Hoffmann S. és W.

Magyarország főügynökei Henderson Brothers által

(Horganyvonal)

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorsajtaján Gyulafehérvátt.